

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Gf.II.30.210/2022/10. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Stanka Gergely ügyvéd ügyintézésével együtt eljáró Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda (cím) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek – a dr. Szepesházi Péter ügyvéd (cím) és a dr. Szöllősi Tímea ügyvéd (cím) által képviselt I. r. alperes neve (cím) I. rendű, II. r. alperes neve (cím) II. rendű, III. r. alperes neve (cím) III. rendű és IV. r. alperes neve (cím) IV. rendű alperesek ellen zálogjogból eredő követelés túrése iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 9.G.40.062/2022/11. számú ítélete ellen az alperesek által 14., 15. és 16. sorszám alatt benyújtott és Pf.8. sorszám alatt kiegészített fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a pontosítással hagyja helyben, hogy a 2 500 000 (kétfélmillió-öttszázezer) forint le nem rótt fellebbezési illeték egyetemleges megfizetésére az I. és a II. rendű alperesek kötelesek.

Kötelezi egyetemlegesén az I., II., III. és IV. rendű alpereseket, hogy 15 nap alatt fizessenek meg a felperesnek az általános forgalmi adót is tartalmazó 1 410 970 (egymillió-négyszázöttszázezer-kilencszázhetven) forint másodfokú eljárással felmerült költséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] A felperes jogelődje, az 'bank neve' kölcsönadóként, a III. és a IV. rendű alperesek egyetemleges adósokként kötöttek 2007. szeptember 11. napján kölcsönszerződést, melyben a felperesi jogelőd 900 218 svájci frank (a továbbiakban: CHF) összegű kölcsön nyújtását vállalta. A kölcsön célja hitelkiváltás és általános felhasználás volt azzal, hogy a szerződés szerint a kölcsön összegéből 80 000 000 forintot a bank által forgalmazott H. Befektetési Alapokban és/vagy betétben rendelték zárolni. A szerződésben rögzítették, hogy a kölcsön folyósítása egy összegben történik az adósok szerződésben meghatározott számlájára. A szerződésben 300 hónap futamidőt és 6038 CHF összegű induló törlesztőrészt rögzítettek, a törlesztés módjaként állandó konverziós megbízást jelöltek meg.

[2] A szerződés IV/2. pontja szerint annak elválaszthatatlan melléklete egyebek mellett az ÁSZF, az adósok által aláírt kockázatteljesítő nyilatkozat és az állandó konverziós megállapodás is. A III. és a IV. rendű alperesek közjegyzői okiratban foglalt egyoldalú kötelezettségvállalást tartalmazó tartozáslismerő nyilatkozatot is tettek, amely rögzíti a kölcsönszerződés tartalmát, a szerződés részét képező svájci frank kölcsönre vonatkozó ÁSZF-t és a devizahitelhez kapcsolódó kockázatteljesítő nyilatkozatot.

[3] A szerződés szerint az éves induló kamatláb 2,89 %, amely az ÁSZF 2.3. pontja szerint olyan mértékben változik, amilyen mértékben növekszik vagy csökken az adott naptári félév első munkanapján érvényes hat hónapos CHF LIBOR negyed százalékra felfelé kerekített értéke, az előző naptári félév első munkanapján érvényes hat hónapos CHF LIBOR negyed százalékra felfelé kerekített értékéhez képest. A szerződésben a felek hat hónapos kamatperiódust kötöttek ki. Az éves induló kezelési költség 2,4%-os volt, amely a szerződés 2.4. pontja szerint a mindenkor hirdetményben közzétett mértékben változhatott.

[4] A III. rendű alperes 2007. szeptember 11. napján a 7796824033 forintszámla terhére havi 6038 CHF összegre állandó konverziós megbízást adott.

[5] A kölcsönszerződés biztosítására a felek szintén 2007. szeptember 11. napján jelzálog-szerződéssel az akkor a III. és a IV. rendű alperesek tulajdonát képező D. belterületi, 'helyrajzi szám' helyrajzi szám alatt nyilvántartott ingatlanra alapítottak jelzálogjogot, amelyet az ingatlan-nyilvántartásba bejegyeztek.

[6] A felperesi jogelőd 2007. október 15. napján a szerződés szerinti 900 218 CHF összeget a szerződés II.13. pontjában rögzített számlára folyósított, majd másnap abból konvertálást követően 221 138,78 eurót az adósok 7796824034 számú, míg 76 797 878 forintot a 7796824053 számú számlájára utalt át. Az előbbi számláról 179 000 euró a 7796824097 számú befektetési számlára, 42 212,62 euró a 7796824080 számú számlára került, utóbbiból a III-IV. rendű alperesek 'bank2 neve'-nél fennálló kisvállalkozói gyorshitelét váltották ki. A forintra konvertált összegből 26 955 873 forintot a III-IV. rendű alperesek fennállt 'bank2 neve' hitelének kiváltására használtak fel, míg 35 120 000 forintot a 7796824091 számú számlára utaltak, ahonnan az a 7796824097 számú EUR befektetési számlára került 139 331,21 euró összegben. További 14 722 005 forintot a III. rendű alperes lakossági bankszámlájára utaltak át. A 7796824097 számú befektetési számlán lévő, összesen 318 331 euróból – amely összeg hozzávetőlegesen 80 000 000 forint – az alperesek megbízásából a felperes 2007. október 26. napján E. K. Befektetési jegyet vásárolt.

[7] A felperes a kölcsön kamatát a futamidő alatt nem a szerződésnek megfelelően számolta fel.

[8] Az adósok 2010. december 11. napján írásban bejelentették, hogy a szerződéstől a jogszabályba ütköző 80 000 000 forint rész tekintetében elállnak, melyet a felperes nem fogadott el. Az adósok a törlesztőrészleteket 2010. december 31. napjáig fizették, ezt követően 2013. május 31. napjáig folyószámlájukról a felperes a kezelési költséget levonta, illetőleg egyéb számlákról hiteltörlesztésre 216 368 forintot vezetett át, majd 2016. szeptember 15. napján a kölcsönszerződést írásban felmondta.

[9] A III-IV. rendű alperesek 2009. február 5. napján a k.-i értékpapírok vásárlására létrejött szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt terjesztettek elő keresetet; azonban a Fővárosi Bíróság a pert 15.G.40.388/2009/5. számú végzésével megszüntette a szerződésre irányadó üzletszabályzatban a Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíróság javára kikötött alávétetés miatt.

[10] A III-IV. rendű alperesek a felperessel szemben a Fővárosi Bíróság előtt újabb pert indítottak annak megállapítása érdekében, hogy a felek között a szerződés elsődlegesen nem jött létre, másodlagosan nem lépett hatályba, illetőleg, hogy a Befektetési Alapba történő elhelyezésre vonatkozó szerződési rendelkezés jogszabályba ütközés miatt semmis. A Fővárosi Törvényszék 6.G.41.200/2012/83. számú, a Fővárosi Ítéltábla által 16.Gf.40.354/2016/7. szám alatt helybenhagyott ítéletében az alperesek keresetét elutasította. A jogerős ítélet megállapította, hogy a felek között kölcsönszerződés jött létre, a kölcsönszerződés hatályba lépett, a felperes jogelődje a szerződésből eredő kölcsön folyósítási kötelezettségének eleget tett. Kimondta, hogy a felek megegyezéssel eltértek az óvadéokra vonatkozó szerződési rendelkezéstől. Megállapította továbbá, hogy a kölcsönszerződés a lakossági kölcsön különös szabályainak nem felel meg. Rögzítette, hogy az adósokat az elállás joga nem illette meg. A Kúria Pfv.V.22.198/2017/10. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

[11] A jelzáloggal terhelt D. belterületi, 'helyrajzi szám' helyrajzi szám alatt nyilvántartott ingatlan tulajdonjogát a III. és a IV. rendű alperesek ajándékozás címén az I. és a II. rendű alperesekre ruházták át; az I-II. rendű alperesek tulajdonjogának bejegyzésével egyidejűleg az ingatlanra III. és a IV. rendű alperesek javára az ingatlan-nyilvántartásba holtig tartó haszonélvezeti jogot és öröklési jog biztosítására elidegenítési és terhelési tilalmat jegyezték be.

[12] A felperes keresetében az I. és a II. rendű alpereseket az ingatlan tulajdonosaiként, a III. és a IV. rendű alpereseket pedig mint a haszonélvezeti jog jogosultjait annak tūrésére kérte kötelezni, hogy a D. belterületi, 'helyrajzi szám' helyrajzi szám alatt nyilvántartott ingatlanra bejegyzett jelzálogjoga alapján 188 237 699 forint erejéig kielégítést nyerjen. Kérte továbbá az alpereseket perköltségében marasztalni.

[13] Az alperesek kérték a per megszüntetését. Állították, hogy a felperes követelése idő előtti, hiszen a kamat nem szerződésszerű felszámítása mint szerződésszegő magatartás az alperesek késedelmét kizárja, azaz a felperes követelése nem vált esedékessé; továbbá a felperes az alperesek általi teljesítéséről számlát vagy nyugtát nem bocsátott ki, ennek hiányában a követelés szintén nem vált esedékessé. Permegszüntetési okként jelölték meg továbbá, hogy habár jogerős ítélet állapította meg, hogy a szerződés nem fogyasztói, a felperes jelen perben magánszemélyeket perelt be, akiknek ily módon perbeli jogképessége nincs.

[14] Érdemben az alperesek kérték a kereset elutasítását. Hivatkoztak a követelés elévülésére. Állították, hogy a szerződés nem jött létre, mert a felperes jogelődje a szerződést nem a szerződésben megjelölt pénznemben teljesítette, továbbá a kamatszámítás tekintetében nem volt konszenzus. A szerződés a kezelési költség, árfolyamrészre és az árfolyamkockázatot adósokra telepítő szerződési kikötés tisztességtelensége miatt semmis. Nem jött létre érvényesen a szerződés, mert a felperes lakossági hitelként kezelte a jogviszonyt, azonban a Fővárosi Ítéltábla jogerős ítéletében a szerződést vállalkozói szerződésnek minősítette. A felperes nem a szerződésben kikötött kamattal számolt, így nem tett eleget az egyes törlesztőrészletek meghatározására vonatkozó szerződéses kötelezettségének, ami a teljesítés követelését kizárja. A felperes nem igazolta szigorú számadású bizonylattal a folyósítás tényét és a törlesztés elszámolását. Vitatták, hogy a felperes a szerződés alapján megállapított kölcsönösszeget folyósította. A jogosulti késedelem a kötelezett késedelmét kizárja. Jogi érvelésük szerint a bank és a III-IV. rendű alperesek között befektetési szolgáltatási tevékenységre vonatkozóan létrejött szerződés nem a per tárgya, azt külön perben, választottbíróság előtt kell érvényesíteni.

[15] Az elsőfokú bíróság 9.G.40.117/2017/112. számú ítéletében annak tūrésére kötelezte az alpereseket, hogy a D. belterületi, 'helyrajzi szám' helyrajzi szám alatti ingatlanból a felperest megillető, 900 218 CHF kölcsön és járulékai erejéig bejegyzett jelzálogjoga alapján a felperes követelése 188 237 669 forint erejéig kielégítést nyerjen. Kötelezte továbbá az alpereseket, hogy fizessenek meg a felperes részére 6 285 400 forint perköltséget.

[16] Az alperesek fellebbezése folytán eljáró Debreceni Ítéltábla a Gf.II.30.197/2020/8. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per új tárgyalására és új határozat hozatalára utasította.

[17] A III. és a IV. rendű alperesek a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbírószágon keresetet terjesztettek elő annak megállapítása érdekében, hogy óvadéki szerződés, a felek között egyéb befektetésre vonatkozó szerződés, valamint a 80 000 000 forint kölcsönrészből I.H. Befektetési Alapokba befektetés semmilyen összegre nem jött létre. A választottbíróság VB/21004. sorsszámú végzésével, 2021. július 26. napján hatásköre hiányát állapította meg, és a választottbírószági eljárást megszüntette.

[18] A megismételt eljárásban a felperes kereseti kérelmét módosítva 224 397 794 forintban jelölte meg azon összeget, amelynek a jelzálogjoggal terhelt ingatlanból való kielégítése tūrésére kérte kötelezni az alpereseket.

[19] A megismételt eljárásban az alperesek továbbra is a felperes keresetének elutasítását kérték. Fenntartották az eljárásban korábban előterjesztett valamennyi

nyilatkozatukat és kifogásukat. Állították továbbá, hogy az árfolyamrés vonatkozásában a felek között megállapodás nem jött létre; az alkalmazandó árfolyam a kockázatfeltáró nyilatkozatban nem határozható meg. Ennek jogkövetkezménye a szerződés teljes érvénytelensége. Hivatkoztak az árfolyamrés kikötésének jóerkölsbe ütközésére is. Érvelésük szerint a kockázatfeltáró nyilatkozat megtévesztő, tisztességtelen és jóerkölsbe ütköző. A kezelési költség felszámítása szintén tisztességtelen és jóerkölsbe ütköző; a kölcsön ellentételezése kizárólag a kamat lehet. Állították, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 270. § (3) bekezdése szerint a felperest az óvadék értéken tartásának kötelezettsége terhelte, ennek megfelelően a felperesnek az értékpapírokat az 534 487,98 CHF kölcsönrésszel egyenértékűen kellett tartania. Ennek figyelembevételével a felperes részére a teljes tartozást megfizették, túlfizetésben vannak.

[20] Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban hozott ítéletében kötelezte az alpereseket annak a tüzésére, hogy a D. belterületi, 'helyrajzi szám'. helyrajzi szám alatt nyilvántartott ingatlanból a felperest megillető 900 218 CHF kölcsön és járulékaik erejéig bejegyzett jelzálogjoga alapján a felperes követelése 224 397 794 forint erejéig kielégítést nyerjen. Kötelezte az alpereseket a felperes részére 10 072 000 forint perköltség, a Magyar Állam részére 2 500 000 forint le nem rótt fellebbezési illeték megfizetésére.

[21] A megismételt eljárásban az alperesek által fenntartott permegszüntetési ok, elévülési kifogás, érvénytelenségi kifogások és szakértői szakértő mellőzése vonatkozásában visszautalt az elsőfokú bíróság 9.G.40.117/2017/112. számú ítéletére és a Debreceni Ítéltábla Gf.II.230.197/202/8. számú végzésére.

[22] Kifejtette, hogy az a szerződés minősül jóerkölsbe ütközőnek, amelyet jogszabály nem tilt, de az azzal elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege, azért ellenszolgáltatás felajánlása, illetve a szerződés tárgya az általánosan elfogadott erkölcsi normákat vagy szokásokat nyilvánvalóan sérti, és ezért azt az általános társadalmi megítélés is egyértelműen tisztességtelennek, elfogadhatatlannak minősíti. A szerződéskötés időpontjában a kölcsönszerződések esetében általánosan alkalmazott árfolyamrés, kezelési költség, valamint az árfolyamkockázat áthárítása nem sérti az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, azt társadalmi megítélés sem tekinti egyértelműen tisztességtelennek, azok nem ütköznek jóerkölsbe.

[23] Megállapította, hogy az árfolyamrésre vonatkozó kitétel nem a kölcsönszerződés alapvető feltételeit meghatározó részben, hanem az úgynevezett kockázatfeltáró nyilatkozatban található, a közokiratban foglalt ÁSZF-ben is a kockázatfeltáró nyilatkozat megjelölésű részben van elhelyezve. A vételi és eladási árfolyam nem tekinthető egyértelműen meghatározottnak sem. A szerződés egészének értelmezésével arra a következtetésre jutott, a felek nem állapodtak meg az árfolyamrés alkalmazásában. A deviza vételi és eladási árfolyam alkalmazására vonatkozó szerződési kikötés hiányában az 1959. évi Ptk. 231. § (1) bekezdése szerint MNB középárfolyamon kell a teljesítéseket elszámolni. Kikötése hiányában az árfolyamrés tisztességtelenségét nem vizsgálta.

[24] Az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési kikötés tisztességtelenségének vizsgálata során figyelembe vette, hogy habár a III., IV. rendű alperesek nem minősülnek fogyasztónak, a kockázatfeltáró nyilatkozatban a felperesi jogelőd a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 203. § (6)-(7) bekezdéseit a felek jogviszonyára irányadóként ismerte el. A 2/2014. Polgári Jogegységi Határozat 1. pontja és az annak talaján kialakult bírói gyakorlat, valamint az Európai Unió Bíróságának C-51/17 számú ítélete értékelésével megállapította, hogy a szerződés részét képező kockázatfeltáró nyilatkozat megfelel a fenti előírásoknak; az tartalmazza, hogy a forint árfolyamának gyengülése a törlesztőrészeket

drágábbá teszi, mely kockázatot teljes egészében az adósnak kell vállalnia. A tájékoztatásból az is egyértelműen kiolvasható, hogy az árfolyamingadozás hirtelen bekövetkező, akár nagyobb mértékű is lehet. A szerződés megkötésekor a felperesi jogelőd sem számíthatott a gazdasági válságra, és az ezt követő árfolyamváltozás mértékére, ezért nem róható a terhére, hogy a nyilatkozatban a svájci frank árfolyamának 20 forintos változását jelölte meg példaként. Értékelte továbbá, hogy az adósok a gazdasági és üzleti élet professzionális résztvevői, a kockázatfeltáró nyilatkozatnak ennek megfelelően kell tartalmaznia érthető és világos módon az árfolyamkockázattal járó tájékoztatást, melyre tekintettel az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési kikötés tisztességtelensége nem állapítható meg.

[25] A kezelési költség vonatkozásában a BH2020. 180 szám alatt közzétett döntés és az Európai Unió Bíróságának C-621/13 szám alatti ítélete szerint elvégzett vizsgálatot követően megállapította, hogy a kölcsönszerződés annak mértékét egyértelműen rögzíti; a közokiratban foglalt Általános Szerződési Feltételek 2.4. pontja tartalmazza annak részletes szabályozását, mely megfelel a világos és érthető megfogalmazás követelményének. Köztudomású tényként vette figyelembe, hogy a pénzintézeteknek professzionális működésük során felmerülhetnek olyan költségei, amelyek az ügyleti kamatban nem térülnek meg; a kezelési költség mindezek ellentételezésére szolgál. A szerződéskötéskori piaci kamatokra figyelemmel a szerződésben rögzített mértékű kezelési költség nem okozott az adósok terhére jelentős egyenlőtlenséget sem. A kezelési költség kikötése tehát megfelelt az átláthatóság, a jóhiszeműség és az egyensúly (arányosság) elvének, ezért tisztességtelensége nem állapítható meg.

[26] Rögzítette, hogy a felek megállapodása szerint a kölcsönösszegeből 80 000 000 forintot kezeltek óvadékként; a Fővárosi Ítéltábla jogerős ítélete szerint kölcsönszerződésbeli megállapodásuktól szóbeli szerződéssel eltérve ezen összegből k.-i értékpapírt vásároltak. Nincs arra adat, hogy a felperes az óvadék tárgyául szolgáló értékpapírokat bármilyen módon használta, felhasználta volna, ezért az óvadéknak 534 487,98 CHF összegben való elszámolására irányuló alperesi hivatkozás irreleváns.

[27] A Kúria Pfv.V.22.198/2017/10. számú ítéletében kifejtettek szerint az értékpapír vásárlásra adott megbízás független a kölcsönjogviszonytól, az összeg felett az alperesek korlátozottan rendelkezhetek, annak nincs kihatása a kölcsönszerződés létrejöttére, érvényességére, és hogy a pénzösszeg felhasználására miként került sor. A külön jogviszonyként kezelt befektetési szerződés kihat a kölcsön elszámolására, azonban az alperesek a befektetési jegyekre vonatkozó szerződést nem támadták meg. Mindezek alapján azt állapította meg, hogy az érvényesen létrejött kölcsönszerződés alapján a szerződésben rögzített összeget a felperes a III. és a IV. rendű alperesek részére szerződésszerűen folyósította. Az 1959. évi Ptk. 251. § (1) bekezdése szerint bejegyzett jelzálogjoga alapján a felperes követelésének biztosítására szolgáló zálogtárgyból kielégítést kereshet.

[28] Mivel a zálogkötelezettek helytállási kötelezettsége ahhoz a követeléshez igazodik, amelynek biztosítására a zálogtárgy szolgál, vizsgálta a felperes elszámolását. Az elszámolás alapjául elfogadta szakértő2 igazságügyi szakértő többször kiegészített szakvéleményét, melyben a felek szerződése szerint számolta el a kamatot, késedelmi kamatot és a kezelési költséget; az átváltási árfolyamrészre vonatkozó megállapodás az átváltásokat – ideértve az értékpapírok értékét is – az MNB hivatalos devizaárfolyamán számolta el. Megállapította, hogy a szakértői vélemény elkészítése és az ítélelhozatal ideje között eltelt időben az alpereseknek további késedelmi kamattartozása is keletkezett, azonban a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi Pp.) 215. §-a alapján csak a felperes keresetében meghatározott összeg kielégítésének tűrésére kötelezte az alpereseket.

[29] A perben pervesztes alpereseket az 1952. évi Pp. 78. § (1) bekezdés alapján kötelezte a felperes perköltségének megfizetésére; perköltségként vette figyelembe a felperes által lerótt 1 500 000 forint illetéket, a felperes által előlegezett összesen 1 587 000 forint szakértői díjat, a felperes jogi képviselőjének munkadíját a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján 5 080 000 forint összegben, valamint a felperes másodfokú eljárásban felmerült költségét 1 905 000 forint összegben. Rögzítette, hogy a III. és a IV. rendű alperesek személyes költségmentessége folytán a le nem rótt 2 500 000 forint másodfokú eljárási illeték megfizetésére a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján az I. és a II. rendű alperesek kötelesek.

[30] Az alperesek fellebbezésükben elsődlegesen kérték az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset elutasítását és a felperes perköltségükben való marasztalását. Másodlagos fellebbezési kérelmük az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítására irányult. A perköltség vonatkozásában elsődlegesen kérték az elsőfokú bíróság 9.G.40.199/2020/42. és 70. sorszám alatti végzésének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új határozat hozatalára utasítását, míg másodlagosan kérték a 42. és 70. sorszám alatti végzések megváltoztatásával annak megállapítását, hogy szakértő2 szakértői díját kizárólag a felperes köteles viselni.

[31] Érvelésük szerint az elsőfokú bíróság a hatályon kívül helyező végzésben foglaltak ellenére nem vizsgálta érdemben a szerződés árfolyamrés kikötése, árfolyamkockázat telepítése és a kezelési költség kikötése miatti érvénytelenségét. A felperes a kizárólag a fogyasztói szerződésekre irányadó 41/1997. (III.5.) Korm. rendelet alapján számított THM-et tüntetett fel a szerződésben, mivel az alperesek nem minősülnek fogyasztónak, a THM-et a szerződés nem tartalmazza. A szerződés nem tartalmazza a három devizanemet (CHF, EUR, HUF) is magában foglaló kölcsön elszámolásának módszertani leírását, erre vonatkozó konszenzus tehát nem volt a felek között. A szerződés mindezen okokból érvénytelen, az árfolyamrésre vonatkozó kikötés kiesése folytán teljesíthetetlen. A felperes kizárólag érvényes kölcsönszerződésből eredő követelés kielégítésére jogosult a zálogszerződés alapján, a kölcsönszerződés érvénytelenségének a kereset elutasítását kell eredményeznie. Az elsőfokú bíróság ehelyett jogellenesen, az alperesek tiltakozását figyelmen kívül hagyva reparálta az érvénytelen szerződést olyan feltételek mellett, amelyben a felek nem állapodtak meg. Utaltak arra is, hogy az alperesek joggal számíthattak arra, hogy a felperes saját korábbi magatartásával egyezően gyakorolja jogait.

[32] Arra az esetre, ha a szerződést az ítéltábla a fentiek szerint nem minősíti érvénytelennek, kérték a kereset elutasítását a szerződésből eredő követelés összegének meghatározatlansága miatt. Érvelésük szerint az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy a kölcsönszerződést biztosító óvadék jogviszonya nem része a kölcsönszerződésnek. Az 1959. évi Ptk. 270. § (1)-(2) bekezdéseinek megfelel a kölcsönszerződés, így az óvadéki szerződés létrejött. A felperes a szerződés nem megfelelő teljesítése esetén közvetlen kielégítést kereshetett volna az óvadékból, ahhoz a szerződés felmondása sem volt szükséges. Az 1959. évi Ptk. 4. § (4) és 271. § (1) bekezdése alapján a felperes legkésőbb a kölcsönszerződés felmondásának időpontjában köteles lett volna a kölcsönszerződésből eredő tartozásra jóváírni a 318 331 euró óvadéki összeget a felmondás/esedékesség napján alkalmazott árfolyammal, az óvadékot ennek ellenére csak 2017-ben hívta le. Kiemelték, hogy a felperes ezen összeget a bankszámláról a kölcsönszerződés IV/1. pontja, illetve a Lakossági Üzletág Általános Szerződési Feltételek szerint akkor is a kölcsöntartozás törlesztésére fordíthatta, ha az nem volt óvadék. A felmondás csak akkor jogszerű, ha az óvadék lehívását követően is áll fenn lejárt tartozás. Vitatták az elszámoláskor alkalmazott árfolyamot is.

[33] Az óvadékot 534.487,98 CHF kölcsönrész mindenkor fedezetéül zárolták, a felperesnek az 1959. évi Ptk. 270. § (3) bekezdése alapján az óvadék értékét mindig ezzel egyenértékűen kellett tartania. Az elsőfokú bíróság tévesen állította, hogy az alperesek viszontkeresettel kérhették volna, hogy a felperes az óvadékot a kölcsönrészt biztosító értékén tartva esedékességekor törvényesen számolja el; viszontkereset csak a zálogjogi jogalap alapján lenne előterjeszthető.

[34] Továbbra is állították, hogy a perben nem a bíróságnak kellett meghatároznia a felperes jogos követelésének összegét, csak arról kellett döntenie, hogy az alperesek a felperes által a keresetben megjelölt összeggel tartoznak-e helytállni vagy nem. szakértő szakértő felhívta adatszolgáltatásra a felperest, aki annak az előírt időben nem tett eleget, az 1952. évi Pp. 141. § (6) bekezdése alapján az elsőfokú bíróságnak ezért a keresetet el kellett volna utasítania; az 1952. évi Pp. 177. § (1) bekezdésének megsértésével rendelt ki ugyanazon szakkérdésre újabb szakértőt és a kereseti kérelmen súlyosan túlterjeszkedő tartalmú utasítást adott a szakértőnek. A szakértői vélemény nem felel meg a 31/2008. (XII. 31.) IRM rendelet 10. § (1) bekezdésének, valótlan adatbázisra épül, a megjelölt „algorithmus” önkényes és törvénysértő, a szakvélemény megalapozatlan; számításai nem a kölcsönszerződésen, hanem a bíróság által adott kondíciókon alapulnak. Sérelmezték továbbá, hogy az elsőfokú bíróság az 1952. évi Pp. 3. § (6) bekezdését megsértve a szakértői vélemény kiegészítése előtt nem biztosított lehetőséget a számukra kérdések megfogalmazására, a szakértő a később az alperesek által készített, részére megküldött számításokra nem nyilatkozott.

[35] A felperes 8 különböző tőkekövetelést jelölt meg, de egyiket sem tudta számításokkal alátámasztani, az alperesek csatolt számításai szerint nincs olyan követelése a felperesnek, mely alapján a zálogjogból való kielégítés túrése körében keresetösségi joggal rendelkezne.

[36] A perköltség vonatkozásában hivatkoztak arra, hogy a felperes a kereset módosításaival a szakértői véleményt a kereseti kérelem részévé tette, melyre tekintettel az 1952. évi Pp. 80. § (2) bekezdése, 164. § (1) bekezdése, 75. § (1) bekezdése alapján annak költsége perköltségként nem terhelhető az alperesekre. Az elsőfokú bíróság indokolatlan perköltséget okozott azzal, hogy a szakértői vélemény kiegészítése előtt nem biztosított lehetőséget kérdéseik feltételére; továbbá jogszabálysértően, kérelem hiányában rendelt megfizetni 500 000 forint előleget a szakértőnek.

[37] A Pf.8. sorszám alatti beadványukban hivatkoztak továbbá arra, hogy az elsőfokú eljárásban előterjesztett elévülési kifogást az elsőfokú bíróság nem vizsgálta. A közjegyzői okiratban foglalt tartozáselismerő nyilatkozat a teljesítési határidő elteltével végrehajthatóvá válik, az elévülést ezért az 1959. évi Ptk. 327. § (3) bekezdése szerint kizárólag a végrehajtási cselekmények szakítják meg. A felperes 2016. szeptember 15. napján a kölcsönszerződést közokiratban foglaltan felmondta, az I. és a II. rendű alperesekkel szembeni igény-érvényesítési jog elévülése ekkor kezdődött, melyet kizárólag végrehajtható okirat, azaz jogerős ítélet szakíthatott volna meg. Ennek hiányában velük szemben az igényérvényesítési lehetőség 2021. szeptember 15. napján elévült. A zálogjogból való kielégítés túrésának kötelezettsége 2022. május 15. napján akkor is elévült, ha az elévülés kezdő időpontjaként az I-II. rendű alperesek tulajdonszerzése szolgál.

[38] A felperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperesek marasztalását a másodfokú eljárással felmerült költségeiben. Állította, hogy az alperesek elsődleges fellebbezési kérelme ellentmondásos, nem határozott; míg másodlagos fellebbezési kérelmükhöz kapcsolódóan nem jelölték meg a hatályon kívül helyezést magalapozó eljárási szabálysértéseket. Az elsőfokú bíróság érdemben vizsgálta a kölcsönszerződés árfolyamrésre, árfolyamkockázati tájékoztatásra és kezelési költségre

vonatkozó rendelkezéseit és e körben megalapozott döntésre jutott. Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság nem konvalidálta az árfolyamrés tekintetében a szerződést. Az adott tartalmú árfolyamkockázati tájékoztatást a Kúria fogyasztók esetében is megfelelőnek találta; az Európai Unió Bíróságának C-621/17. szám alatti ügyében adott főtanácsnoki indítvány, illetőleg a BH2020. 180 számon közzétett eseti döntés szerint is a kezelési költséggel szemben áll ellenszolgáltatás, a felmondást követően kezelési költséget nem számított fel. A THM esetleges nem megfelelő mértéke nem okozza a szerződés érvénytelenségét.

[39] A Fővárosi Ítéltábla anyagi jogerővel állapította meg, hogy a kölcsönszerződés biztosítékaként alapított óvadék tárgya a felek szóbeli megállapodása alapján vásárolt k.-i értékpapír, mely vitássá az 1952. évi Pp. 229. § (1) bekezdése szerint nem tehető. Az óvadéki megállapodás 80 000 000 forintra és nem 534 478,98 CHF-ra jött létre, a felperesek nem bizonyították, hogy a felek megállapodása szerint a felperes jogosult volt az óvadék tárgyát használni, így az 1959. évi Ptk. 270. § (3) bekezdés nem irányadó. Az óvadékot azért csak 2017. június 28. napján érvényesítette, mert a felek között folyamatban lévő perben a kölcsönszerződés és óvadéki szerződés létrejötte is vitás volt, a per jogerősen csak 2017. április 5. napján zárult le. Az óvadékként szolgáló értékpapírok az árfolyammozgásra tekintettel a 2011. és 2016. közötti időszakban egyetlen esetben sem fedezték teljes egészében a kölcsönszerződés felmondása esetén esedékessé váló követelést.

[40] A felek közötti komplex jogviszonyból eredő követelés pontos levezetése szakértői kompetencia, a szakértő kirendelése indokolt volt, az elsőfokú bíróság jogszabálysértés nélkül rendelkezett újabb szakértő kirendeléséről is. szakértő2 szakértő a kölcsönszerződés rendelkezéseit és a felperesi zárt nyilvántartások adatait vette figyelembe, amelyek alkalmasak a felperesi követelés alátámasztására.

[41] A fellebbezést az ítéltábla nem találta alaposnak.

[42] Az ítéltábla a logikai sorrendre figyelemmel előbb az alperesek másodlagosként megjelölt, az elsőfokú ítélet ismételt hatályon kívül helyezésére irányuló fellebbezési kérelmét vizsgálta, és megállapította, hogy az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének az 1952. évi Pp. 252. § (2)-(3) bekezdésében írt okai nem állnak fenn.

[43] Az elsőfokú bíróság az ítéltábla hatályon kívül helyező végzésének eleget tett, vizsgálta, hogy a felek ténylegesen megállapodtak-e a teljesítés során alkalmazandó árfolyamban; érdemben vizsgálta a kezelési költség kikötésére és árfolyamkockázat áthárítására vonatkozó szerződési kikötések tisztességtelenségét. Az 1952. évi Pp. 3. § (5) bekezdésében rögzített szabad bizonyítás elvére tekintettel az elsőfokú bíróság minden rendelkezésre álló bizonyítékot felhasználhatott a tényállás megállapítása érdekében, az 1952. évi Pp. 3. § (4) bekezdése szerint kizárólag a releváns bizonyítást volt köteles lefolytatni. A bizonyítás érdekében a felek nyilatkozatainak beszerzését követően okirati bizonyítást talált indokoltnak, és döntését a rendelkezésre álló, felek által csatolt okiratokra alapította. Az ítéltábla egyetértett azzal, hogy ezen kérdésekben további bizonyítás lefolytatása nem volt szükséges, egyébként e körben az alperesek maguk sem terjesztettek elő további bizonyítási indítványt.

[44] Az ítéltábla az alperesek szakértői eljárással kapcsolatos – jelen fellebbezésben megismételt – kifogásairól Gf.II.30.197/2020/8. szám alatti végzésének [63]-[64] bekezdéseiben már állást foglalt, az ott írtakat továbbra is fenntartja, megismételni nem kívánja. Az alperesek jelen fellebbezésben hivatkoztak ugyanakkor az 1952. évi Pp. 141. § (6) bekezdésének megsértésére is. Ezen rendelkezés alkalmazására kizárólag akkor van lehetőség, ha a fél nyilatkozatának előadásával, bizonyítékainak előterjesztésével alapos ok nélkül késlekedik, és e kötelezettségének a bíróság felhívása ellenére sem tesz eleget. Két, bíróság által megfogalmazott felhívás szükséges tehát, először figyelmeztetni kell a felet az 1952. évi Pp. 141. § (2) bekezdésében foglalt kötelezettségre, majd e kötelezettség

teljesítésére kell felhívni (BDT2000. 290, BDT2010. 2246). Ezen feltétel jelen perben nem valósult meg.

[45] Ahogyan az ítéltábla a hatályon kívül helyező végzésben rámutatott: szakkérdés annak eldöntése is, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján lehetséges-e az alperesi tartozás összegének meghatározása. Helytállóan hivatkoztak az alperesek arra, hogy szakértől szakértő 2019. január 1. napján e-mailben felhívta a felperesi jogi képviselőt további adatszolgáltatásra, melynek a felperes ténylegesen nem tett olyan időben eleget, hogy a szakértő a bíróság által előírt határidőben szakértői véleményét előterjeszthesse. A felperesi jogi képviselő 9.G.40.117/2017/48. sorszám alatti beadványában nyilatkozott arról, hogy a kése delme mely körülményekre tekintettel nem felróható és csatolta a szakértő által kért adatokat; az tartalma szerint igazolási kérelem, melynek az elsőfokú bíróság helyt adott, ezen döntése az 1952. évi Pp. 110. § (2) bekezdése szerint a fellebbezésben sem támadható. A szakértő ezt követően – habár akként ítélte meg, hogy az csatolt adatok továbbra sem elegendők – az elsőfokú bíróság kirendelő végzésének kifejezett rendelkezése ellenére nem hívta fel a felperest további adatok szolgáltatására; szakértői véleménye a hatályon kívül helyező végzésben foglaltak szerint ekként hiányos volt, az az ítélezés alapjául nem szolgálhatott.

[46] Az ítéltábla észlelte, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása hiányos, így nem tartalmaz indokolást az alpereseknek a THM hiányára, illetőleg helytelenségére alapított érvénytelenségi kifogására. Az indokolási kötelezettség elmulasztása miatt az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezésére a töretlen bírói gyakorlat szerint [mely az 1/2014. (VI. 30.) PK véleményen és a PK 206. számú állásfoglalás b) pontján alapul] csak akkor kerülhet sor, ha az elsőfokú határozatból és az eljárás adataiból sem állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság döntését mire alapította; amennyiben az érdemi döntéshez szükséges adatok rendelkezésre állnak, érdemi döntést kell hozni. Az ítéltábla erre tekintettel csupán kiegészítette az indokolást.

[47] Az elsőfokú bíróság a tényállást a döntéshez szükséges mértékben feltárta és abból helytálló jogi következtetésre jutott.

[48] Az ítéltábla az alperesek fellebbezésére tekintettel szükségesnek találja kiemelni, hogy a felek között a Fővárosi Törvényszék előtt folyamatban volt perben hozott ítélet anyagi jogerejére tekintettel az abban foglaltakhoz a felek és a jelen perben eljáró bíróságok is kötve vannak. Az ítélt dolog tárgya a keresettel érvényesített jogról való döntés, az annak alapjául szolgáló releváns tények és jogi okfejtések, így a felek közötti jogviszony minősítése is, amely utóbb vitássá nem tehető, attól egy későbbi perben a bíróság sem térhet el (BH2002. 235). Jelen perben erre tekintettel nem volt vitássá tehető, hogy a felek között a kölcsönszerződés létrejött és hatályba lépett; az alperesek a kölcsönszerződés megkötése során nem minősültek fogyasztónak, a felek az óvadékra vonatkozóan az írásbeli kölcsönszerződéstől eltértek és annak összegét nem I.H. Befektetési Alapban vagy betétben, hanem szóbeli megállapodásuk alapján k.-i értékpapírokban helyezték el.

[49] Az alperesek a kölcsönszerződés érvénytelenségét állították arra tekintettel, hogy a szerződésben kikötött árfolyamrés tisztességtelen. Az elsőfokú bíróság azonban a bizonyítékok helytálló, logikus és okszerű mérlegelésével arra a következtetésre jutott, hogy a felek az alkalmazandó átszámítási árfolyamban nem állapodtak meg. A felek közötti kölcsönszerződés nem deviza alapú, hanem ténylegesen deviza kölcsönszerződés volt, a felperesi jogelőd a kölcsön összegét svájci frankban volt köteles folyósítani (mely független attól, hogy a felek megállapodása szerint ezt később más pénznemekre konvertálták), az alpereseknek is svájci frankban kellett fizetési kötelezettségüket teljesíteni, csupán választhatták az állandó konverziós megbízás útján történő teljesítést is. Az egyedi szerződés ennek megfelelően az átváltásnál alkalmazandó árfolyamot nem rögzíti. Átváltási árfolyam –

annak konkrét meghatározása nélkül – az általános szerződési feltételek kockázatfeltárányilatkozat részében, illetőleg a külön árfolyamkockázati tájékoztatásban szerepel csupán, melyek nem a szerződő felek jogait és kötelezettségeit meghatározó szerződési rendelkezések, csupán a szerződéshez kapcsolódó egyoldalú tájékoztatást rögzítenek. Egyetértett az ítéltábla az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a tájékoztatásban szereplő „egy napos devizavételi/devizaeladási árfolyam” annak megjelölése nélkül, hogy mely pénzügyi intézménynél, mely időpontban jegyzett árfolyamra vonatkozik, nem is tekinthető határozottnak. A felek szerződéskötés kori megállapodását pedig nem pótolja, hogy utóbb a felperesi jogelőd és a felperes is vételi, illetve eladási árfolyam alkalmazásával vette figyelembe a teljesítéseket.

[50] Az alperesek hivatkozásával ellentétben ugyanakkor az átszámítási árfolyam meghatározásának elmaradása nem teszi teljesíthetlenné a szerződést (megjegyzi az ítéltábla, hogy az alperesek iratellenes hivatkozásával ellentétben ezt a felperes 2021. február 13. napján kelt beadványa sem állította). Az 1959. évi Ptk. 205. § (2) bekezdése szerint nem kell a feleknek megállapodniuk olyan kérdésekben, amelyeket jogszabály rendez. Az 1959. évi Ptk. 231. § (2) bekezdése rendelkezik a külföldi pénznemben meghatározott tartozás megfizetésének módjáról és az alkalmazandó árfolyamról. A rendelkezés diszpozitív, a felek attól egyező akarattal eltérhetnek, de amennyiben az átváltási árfolyamban nem állapodnak meg, az 1959. évi Ptk. 205. § (2) bekezdésére figyelemmel az 1959. évi Ptk. 231. § (2) bekezdésében foglalt, az MNB hivatalos devizaárfolyamon való átszámítást előíró szabálya válik a szerződésük részévé (Kúria Gfv.VII.30.160/2014/5.). Az elsőfokú bíróság az alperesek hivatkozásával ellentétben nem „reparálta” az MNB hivatalos árfolyamán történő elszámolással a felek szerződését, hanem éppen a szerződés – és a fentiek szerint annak részét képező 1959. évi Ptk. 231. § (2) bekezdésében meghatározott árfolyam – szerinti elszámolást vette figyelembe.

[51] Az elsőfokú bíróság által helytállóan megállapítottak szerint a felek szerződése ekként nem rögzített különmemű árfolyamokat, így annak tisztességtelensége fel sem merülhetett. Az átváltási árfolyam meghatározása nem tekinthető a szerződés főszoolgáltatásának, így esetleges tisztességtelensége is csupán a szerződés részleges érvénytelenségét okozná; a szerződés teljes érvénytelensége az 1959. évi Ptk. 239. § (1) bekezdése szerint csak akkor lenne megállapítható, ha a felek a szerződést e nélkül nem kötötték volna meg, melyre vonatkozóan az alperesek bizonyítási indítványt sem tettek.

[52] Az alperesek hivatkozásával ellentétben az elsőfokú bíróság (az ítélet [69]-[76] bekezdései) részletesen vizsgálta az árfolyamkockázatot az adósokra terhelő szerződési kikötés tisztességtelenségét. Az ítéltábla az elsőfokú bíróság e kérdésben rögzített jogi álláspontját és annak kifejtett jogi indokait is osztja, azt megismételni nem kívánja. A fellebbezésre tekintettel rögzíti, hogy a szerződés részét képező kockázatfeltárányilatkozatban a felperesi jogelőd valóban a régi Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdésében előírt kötelezettsége teljesítésére hivatkozott, ez azonban önmagában az ott meghatározott feltételek hiányában nem teszi a szerződést a régi Hpt. 2. számú melléklet III.5. pontja szerinti fogyasztási kölcsönné. Kiemeli továbbá, hogy a Fővárosi Ítéltábla az 1952. évi Pp. 229. § (1) bekezdése szerint jelen perre is irányadóan rögzítette, hogy az alperesek nem minősülnek fogyasztónak, szerződésük nem fogyasztási kölcsönszerződés.

[53] A nem fogyasztói szerződésben a régi Hpt. XXIX. fejezet fogyasztóvédelmi szabályai nem alkalmazhatóak, így a 203. § (6)-(7) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettség sem terhelte a felperesi jogelődöt, az 1959. évi Ptk. 205. § (3) bekezdése szerinti általános tájékoztatási kötelezettsége ugyanakkor fennállt. Ezen kötelezettségének eleget tett: tájékoztatta az alpereseket, hogy amennyiben forint konverziója útján teljesítik fizetési kötelezettségüket, árfolyamkockázat állhat fenn, melyet kizárólag ők viselnek. Arra is kitért,

hogy az árfolyam emelkedése esetén a törlesztőrészlet megfizetéséhez több forintot kell átváltani, az árfolyamváltozás törlesztőrészletre gyakorolt hatását példával is illusztrálta. Utalt arra is, hogy hirtelen bekövetkező, nagyobb mértékű árfolyamváltozás is lehetséges, az alperesek ezen esetre is kifejezetten vállalták a törlesztőrészletek megfizetését. Az alperesek az általuk megkötött szerződés szerint svájci frankban voltak kötelesek a fizetési kötelezettségeiket teljesíteni, saját döntésük alapján tettek ennek állandó konverziós megbízás útján eleget, melynek az árfolyamkockázat szükségképpen és automatikus következménye (6/2013 Polgári jogegységi határozat), amivel az alpereseknek ezen döntésük időpontjában is tisztában kellett lennie. Ahogyan az elsőfokú bíróság is helytállóan hangsúlyozta, az alperesek professzionális gazdasági szereplőnek minősülnek, akik éppen vállalkozási tevékenységük folytatásához vettek igénybe nagyobb összegű hitelt, ezen tájékoztatás alapján a deviza alapú kölcsönfelvétel kockázatait kellően mérlegelheték.

[54] A tájékoztatás ugyanakkor megfelel a régi Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdésének is: tartalmazza az árfolyamkockázat tényét és mibenlétét, bekövetkezésének és akár jelentős mértékű, az adósra kedvezőtlen és felső korlát nélküli változásának realitását, továbbá ennek gazdasági következményeit is; a Kúria Gfv.VI.30.123/2021/7. szám alatti ítéletében kifejtettek szerint még laikus fogyasztók számára is közérthetően és világosan megfogalmazott mondatokban rögzíti az elvárt tartalmat.

[55] Az alperesek hivatkozásával ellentétben a kezelési költség megfizetését előíró szerződési kikötés tisztességtelensége is csupán a szerződés részleges érvénytelenségét okozná az 1959. évi Ptk. 239. § (1) bekezdésében írt feltételek hiányában, az ítéltábla ugyanakkor egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a kikötés nem tisztességtelen.

[56] Az alperesi hivatkozással ellentétben önmagában nem teszi tisztességtelenné a kikötést, ha a pénzügyi intézmény azt átalány jelleggel a devizában nyilvántartott kölcsönösszeg százalékos mértékében határozza meg, mivel az a szerződéskötés idején elérhető hasonló kölcsönökhöz képest nem jelentett az adósokra többletkötelezettséget, így alappal feltételezhető, hogy azt az alperesek egyedi megtárgyalást követően is elfogadják. A felek svájci frankban nyújtott kölcsönre kötöttek szerződést, az alperesek a törlesztőrészleteket is elsődlegesen svájci frankban voltak kötelesek teljesíteni, melyből következően a kezelési költség ugyanezen devizanemben való felszámítása önmagában nem tisztességtelen (Kúria Gfv.VI.30.294/2021/7., Gfv.VII.30.088/2020/10., Gfv.VI.30.448/2021/7.).

[57] A kezelési költség kikötése, annak mértéke és számításának módja is átlátható és egyértelmű, így az alperesek annak gazdasági következményeit felmérheték. Az EUB C-621/17. szám alatti ítélete és az annak alapján kialakult bírói gyakorlat a fokozott védelemben részesülő fogyasztók vonatkozásában sem kívánja meg a kezelési költséggel ellentételezett szolgáltatások részletező és kimerítő felsorolását; a gazdasági élet professzionális résztvevőiként eljáró alperesek vonatkozásában sem állítható ennél szigorúbb elvárás, a kezelési költség a hitelezési tevékenységhez tipikusan hozzátartozó szolgáltatások ellentételezéseként is kiköthető. E körben kell figyelembe venni, hogy a régi Hpt. 2. számú melléklet I.10.3. pontja szerint a hitel- és pénzkölcsön nyújtására irányuló pénzügyi szolgáltatási tevékenység a hitelképesség vizsgálatával, a hitel- és kölcsönszerződések előkészítésével, a folyósított kölcsönök nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével, a behajtással kapcsolatos intézkedéseket is magában foglalja; a kezelési költség ellenében nyújtott szolgáltatások jellege a teljes egészében tekintett kölcsönszerződésből levezethető (Kúria Gfv.VI.30.294/2021/7. számú ítélet). A felperesi jogelődöt és a felperest a szerződésből eredően nyilvántartási, tájékoztatási, ellenőrzési kötelezettség terhelte, annak érdekében apparátust kellett fenntartania, működtetnie; a szolgáltatás ekként beazonosítható. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok helytálló

mérlegelésével állapította meg, hogy a kikötött kezelési költség a kamat szintjére is tekintettel, azzal együttes hatásában nem minősül aránytalannak sem; a kezelési költségre vonatkozó szerződési rendelkezés ekként nem tisztességtelen.

[58] Az alperesek a szerződés semmisségét állították arra hivatkozva is, hogy az nem tartalmazza a THM mértékét, illetőleg a szerződésben szereplő THM mértéke nem helyes. Az elsőfokú ítélet e körben indokolást nem tartalmaz, ugyanakkor megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság a szerződést ez okból sem tekintette érvénytelennek, mellyel az ítéltábla is egyetért.

[59] A régi Hpt. 212. § (1) bekezdése kizárólag a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződések kötelező tartamaként írja elő a külön jogszabály alapján megállapított, éves százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutató feltüntetését; a 213. § (1) bekezdés b) pontja kizárólag fogyasztási, lakossági kölcsönszerződések esetén fűzi a THM feltüntetésének elmaradásához a semmisség jogkövetkezményét. A THM arra szolgál, hogy a fogyasztó a hitelmegállapodás megkötését megelőzően megfelelő tájékoztatást kapjon, amely alapján össze tudja hasonlítani az alkalmazott mutatókat (C-290/19. szám alatti EUB ítélet). Az üzleti élet professzionális szereplőivel szemben az elvárhatóság magasabb, az egyes szerződési ajánlatokkal járó előnyök és hátrányok, gazdaságossági számítások elvégzése ilyen külön mutató nélkül is elvárható. A perbeli szerződés a már többször is rögzítettek szerint nem fogyasztási, lakossági szerződés; erre vonatkozó kifejezett jogszabályi rendelkezés hiányában akkor sem minősülne semmisnek, ha a THM mértékét valóban egyáltalán nem tartalmazná. A perbeli szerződés mégis – habár a fogyasztási szerződésre irányadó 41/1997. (III.5.) Korm. rendelet alapján számítottan – rögzít THM mértéket.

[60] A töretlen bírói gyakorlat szerint még fogyasztói kölcsönszerződések esetén is csak akkor semmis a szerződés, ha az éves, százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót egyáltalán nem tartalmazza (6/2021. Polgári jogegységi határozat). Amennyiben az arra vonatkozó információ nem valós, úgy az a szerződés megtévesztésre alapított megtámadására adhat alapot. Az alperesek a megtévesztésre alapítottan a szerződést nem támadták meg és ilyen tartalmú – tehát kifejezetten a megtévesztésre alapított – kifogást sem terjesztettek elő a perben.

[61] Az alperesek hivatkozásával ellentétben a THM esetleges téves megjelölésének a kölcsönszerződésből eredő tényleges követelés meghatározására nincs kihatása. A THM egy technikai mutatószám, amely annak szabványosított formában való bemutatására szolgál, hogy a kölcsön felvétele kapcsán felmerülő összes díjat figyelembe véve „mennyibe kerül” a hitel. Az adós fizetési kötelezettségeit a szerződés egyes rendelkezései határozzák meg, a THM fizetési kötelezettséget önmagában nem keletkeztet.

[62] Az alperesek a felperesi követelés elévülésére az elsőfokú eljárás során nem a Pf.8. sorszám alatti beadványban megjelölt ténybeli és jogi alapon hivatkoztak, azt ezért az elsőfokú bíróság nem is vizsgálhatta. Figyelemmel arra, hogy az 1952. évi Pp. 235. § (1) bekezdése elévülési kifogás előterjesztését a bírói gyakorlat szerint nem gátolja (EBH2008.1875.), az elévülési kifogást az ítéltábla érdemben vizsgálta, de azt az alábbiak szerint nem találta megalapozottnak.

[63] A jelzálogjog ingatlan-nyilvántartási bejegyzése dologi hatályú, azaz mindenki, aki az ingatlanon utóbb jogot szerez, köteles túrni, hogy a jogosult a zálogtárgyból a követelését kielégítse. Az 1959. évi Ptk. 251. § (3) bekezdése alapján a zálogjoggal való felelősség terjedelme ahhoz a követeléshez és járulékhöz igazodik, amelynek a biztosítására szolgál. Ezen rendelkezésből, valamint a zálogjog átszállására vonatkozó [1959. évi Ptk. 251. § (4) bekezdés], továbbá a zálogjog megszűnésére irányadó 1959. évi Ptk. 259. § (1)-(3) bekezdéseiből is következően a jelzálogjog a főköveteléstől függ, annak jogi sorsát osztja, járulékos jellegű mellékkötelezettség abban az esetben is, ha a személyi és dologi kötelezett

eltér. Az 1959. évi Ptk. a szerződést biztosító mellékkötelezettségekből eredő igények elévülését külön nem szabályozza, az elévülés 1959. évi Ptk. 324. § (2) bekezdésében rögzített általános szabálya szerint a biztosított követelés elévülése vonja maga után az attól függő mellékkövetelés elévülését. A zálogjogból eredő igény tehát a főköveteléstől függő, ezáltal önállóan el nem évülő mellékkövetelés (BDT2014. 3110). Amíg a főkövetelés kielégítetlen marad vagy el nem évül, addig a jelzálogjog is fennmarad; a főkövetelés elévülésével pedig a jelzálogjog megszűnik [1959. évi Ptk. 264. § (1) bekezdés]. A főkövetelés fennállása és érvényesíthetőségének ideje alatt a jelzálogjog – amennyiben más okból nem szűnik meg – fennmarad és az abból származó igény bírósági úton érvényesíthető a dologi zálogkötelezettel szemben is (BH2011.141.). Azaz az alperesek alappal a jelzálogjog elévülés miatti megszűnésére kizárólag akkor hivatkozhatnak, ha a főkövetelés elévülését igazolják.

[64] Az alperesek a főkövetelés elévülését maguk sem állították. A rendelkezésre álló adatok szerint a felperes a kölcsönszerződést 2016. szeptember 15. napján közjegyzői okiratba foglaltan felmondta, majd a közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerés és felmondás alapján a III. és a IV. rendű alperesekkel szemben közjegyző neve közjegyző 32017/Ü/578/2018. számú végrehajtható okirattal a végrehajtást elrendelte, az 'végrehajtó neve' Végrehajtói Irodája előtt 0766.V.1132/2018. és 0766.V.1536/2018. szám alatt megindult; a rendelkezésre álló adatok szerint a végrehajtó mindkét eljárásban 2020. augusztus 18. napján a végrehajtás szünetelését állapította meg (9.G.40.199/2020/3. sorszám alatti beadvány mellékletei). A főkövetelést érintő jogi tények, így a főkövetelés elévülésének megszakadása nem csak a személyes kötelezettre, de a dologi jelzálogkötelezett helytállási kötelezettségére, illetve a vele szembeni igény érvényesíthetőségére is kihat. A végrehajtható okirat kiállítása, a végrehajtás megkezdése az 1959. évi Ptk. 327. § (3) bekezdése szerint alkalmas volt a főkövetelés vonatkozásában az elévülés megszakítására, így a rendelkezésre álló adatok alapján is megállapítható, hogy a felperesi követelés a személyes kötelezettekkel, és ebből következően a dologi kötelezettekkel szemben sem évült el.

[65] Az ítéltábla szintén osztotta az elsőfokú bíróság által az óvadék körében kifejtetteket, a fellebbezésre tekintettel rögzíti a következőket:

[66] A kölcsönszerződés IV.5. pontja az alperesek hivatkozásával ellentétben kifejezetten 80 000 000 forint zárolásáról rendelkezik, a Fővárosi Ítéltábla jogerős ítélete szerint a felek szóbeli megállapodása alapján ezen összegből vásároltak k.-i értékpapírokat. Az óvadék tárgya ekként a szerződésből következően a 80 000 000 forintból vásárolt k.-i értékpapír volt. A felek szerződése nem tartalmazza, hogy az értékpapírokat azok tényleges értékétől függetlenül 534 487,98 CHF értéken kellene elszámolni, az alperesek ezen hivatkozása megalapozatlan. Az óvadék dologi biztosíték, amely lehetővé teszi, hogy a jogosult a szerződés nemteljesítése vagy nem szerződésszerű teljesítése esetén követelését az óvadék összegéből közvetlenül kielégítse. Az óvadék tárgyaként az 1959. évi Ptk. 270. § (1) bekezdése alapján szolgálhat értékpapír, ez esetben – az óvadéki szerződés eltérő rendelkezése hiányában – annak értékeként a kielégítés időpontjában meglevő árfolyamértékét/piaci értékét kell figyelembe venni. Az óvadék értéke tehát értékpapír esetén a szerződés tartama alatt az értékpapír mindenkor értékétől függően változik; az, hogy milyen értéken tudja kielégíteni magát a jogosult, attól függ, hogy a rendelkezési jogosultság megszerzésének időpontjában mennyi volt az értékpapírok piaci értéke (BH1996.542.).

[67] Az alperesek által hivatkozott 1959. évi Ptk. 270. § (3) bekezdése az ott írt feltételek fennállása esetén is csak arra vonatkozik, ha a jogosult az óvadék tárgyaról a kielégítési jog megnyílta előtt rendelkezhet, nem irányadó az óvadéknak a már lejárt követelés kielégítésére való felhasználásra. Ahogyan az elsőfokú bíróság helytállónan rögzítette, az alperesek nem bizonyították, hogy a felperes (vagy jogelődje) a kielégítési jog

megnyílt előtt bármilyen módon is használta vagy rendelkezett volna az értékpapírokkal. Ennek hiányában a felperest nem terhelte olyan kötelezettség, hogy gondoskodjék az óvadék értékének fenntartásáról. A „visszapótlás” kötelezettsége kifejezetten az óvadékként átadott pénz, értékpapír használatához, azzal tulajdonos módjára történő rendelkezéshez (értékesítéshez) kapcsolódik, ilyen esetekre biztosítja a kötelezett védelmét; azt, hogy a jogosult eljárása következtében az általa nyújtott biztosíték mértéke ne csökkenhessen. Amennyiben a jogosult az óvadéket nem használja, azzal nem rendelkezik, az értékének esetleges csökkenése esetén kötelezettség nem terheli, az 1959. évi Ptk. 270. § (7) bekezdése szerint – a felek ilyen megállapodása esetén – épp a kötelezett lesz köteles kiegészítő óvadéket nyújtani. Megjegyzi az ítéltábla, hogy az 1959. évi Ptk. 270. § (4) bekezdése alapján visszapótlási kötelezettség mellett is értékpapír esetén az azonos kibocsátó, illetve adós által, azonos sorozatban kibocsátott másik értékpapírt és egyéb pénzügyi eszközt kell egyenértékű fedezetnek tekinteni; csak a felek erre vonatkozó megállapodása esetén van arra lehetőség, hogy a jogosult kielégítési jogának megnyíltakor a kötelezett az óvadékkal biztosított tartozásába az egyenértékű fedezet értékére vonatkozó követelését beszámítsa [1959. évi Ptk. 270. § (5) bekezdés].

[68] Az óvadék rendeltetésénél fogva a jogosult biztosítékaul szolgál, ebből következően az abból való kielégítés az alperesek álláspontjával szemben csak lehetőség, a jogosult nem köteles az óvadéket a követelésének fedezésére fordítani. Eljárása ugyanakkor valóban ütközhet a visszaélésszerű joggyakorlás tilalmába.

[69] Az alperesek által felhívott, EBD 2015.P.4. számú döntés eltérő tényálláson alapul, ezért az abban foglaltak alapján a felperes felmondásának jogszerűtlensége nem állapítható meg. Az elvi döntésben arra volt figyelemmel a bíróság, hogy a hitelező annak ellenére a szerződés felmondásáról rendelkezett, hogy az adósok csupán egy havi törlesztőrészletet mulasztottak el teljesíteni, és arra az óvadék kellő fedezetet nyújtott. Jelen perbeli esetben a III-IV. rendű alperesek 2010. december 31. napját követően törlesztőrészleteket egyáltalán nem fizettek, 2010. december 11. napján éppen az óvadékul szolgáló 80 000 000 forint tekintetében a szerződéstől való elállásukat jelentették be, melyet a felperes nem fogadott el, a felek között ezt is érintő per indult, mely jogerősen csak 2017. április 5. napján zárult le. A felperes az 1959. évi Ptk. 4. § (4) bekezdésének és 277. § (4) bekezdésének megsértése nélkül döntött akként, hogy az óvadék összegéből nem keres kielégítést a jogvita lezárását megelőzően. E körben az ítéltábla arra is figyelemmel volt, hogy szakértő2 igazságügyi szakértő véleményében foglaltak szerint (9.G.40.117/2017/69.) az óvadékul szolgáló összegből a felek megegyezése szerint vásárolt értékpapír árfolyama hosszabb távon visszaesett, az értékpapír árfolyamának változása szempontjából a felperes ideális, kedvező időpontban keresett kielégítést az óvadékból. Az alperesek nem veszítettek az óvadékul lekötött összegből, hiszen 80 000 000 forintért vásároltak értékpapírt és 89 023 191 forintot kellett az értékpapírok értékesítéséből származóan a javukra teljesítésként elszámolni. Az óvadékként szolgáló értékpapírok ellenértéke emellett a szerződés felmondásának időpontjában sem volt elegendő az alperesek lejárt követelésének teljesítésére. Az óvadék felhasználása ekként nem sértette az alperesek érdekeit.

[70] A Fővárosi Ítéltábla jogerős ítélete szerint a felek kölcsönszerződést kötöttek, majd a folyósított kölcsön összege egy részének a felhasználásával vásárolták meg szóbeli szerződés alapján az értékpapírokat. A Kúria Pfv.V.22.198/2017/10. számú ítéletében ([41] bekezdés) is rögzítette, hogy az értékpapír-vásárlásra adott megbízás független a kölcsön jogviszonytól, ugyanakkor – az elsőfokú bíróság helytálló megállapítása szerint – azon szerződés sorsának a kölcsönszerződés elszámolására kihatása lehet. Az alperesek azonban az értékpapírok vásárlására adott szerződést hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság előtt a választottbírói döntést követően sem támadták meg, jelen perben a

kölcsönszerződéstől és jelzálogszerződéstől független értékpapír-vásárlásra vonatkozó szerződés létrejötte, érvényessége, elszámolása az alperesek anyagi jogi kifogása körében még annak határozott és egyértelmű előterjesztése esetén sem lett volna vizsgálható.

[71] Az elsőfokú bíróság jogszabálysértés nélkül alapította ítéletét a kiegészítéseket követően immár aggálytalan, szakértő által készített igazságügyi szakértői véleményre. A felperes keresetével annak tűrésére kérte kötelezni az alpereseket, hogy az általa meghatározott összeg erejéig a zálogtárgyból kielégítést keressen. Az alperesek vitatták a követelés felperes által megjelölt összegét, ezért az 1952. évi Pp. 177. § (1) bekezdésére figyelemmel nem volt mellőzhető a szerződésből eredő, fennálló követelés szakértő általi meghatározása.

[72] A szakértői vélemény a fellebbezésben foglaltakkal ellentétben megfelel az igazságügyi szakértői működésről szóló 31/2008. (XII.31.) IRM rendelet 10. § (1) bekezdésében foglaltaknak. Az alperesek állították, hogy a felperes által szolgáltatott és a szakértői véleményben is figyelembe vett adatbázis nem megfelelő, ennek okaként egy 6 344 721 forintos befizetést tüntettek fel, ugyanakkor a szakértő 9.G.40.119/2020/57. sorszám alatti szakértői vélemény-kiegészítésében részletesen nyilatkozott arról, hogy ezen összeg ténylegesen nem volt befizetés. A szakértő első szakértői véleményéhez csatolta a számításoknál használt algoritmusok leírását, szakértői véleményéhez és annak kiegészítéséhez is mellékelte a számításokra vonatkozó táblázatokat. Ezek alapján a szakértői vélemény végkövetkeztetése szakmailag ellenőrizhető. A szakvélemény továbbá rögzíti a szakértő szakmai megállapításait és a ténymegállapításokból levont következtetéseket is.

[73] Az 1952. évi Pp. 180. § (3) bekezdése szerint a felek indítványozhatják ugyan kérdések feltételét, azonban a ténylegesen megválaszolandó kérdéseket minden esetben a bíróság köteles megfogalmazni és feltenni [1952. évi Pp. 180. § (2) bekezdés]; a kérdések megfogalmazása körében az ítéletekre irányadó 1952. évi Pp. 215. § nem értelmezhető. A bíróság a felek bizonyítási indítványaihoz, így a felek által feltenni indítványozott kérdésekhez sincs kötve, figyelemmel kell lennie arra is, hogy a szakértő feladatát csak a per eldöntése szempontjából releváns kérdések megválaszolása képezheti [1952. évi Pp. 3. § (4) bekezdés]. Ezen rendelkezések tükrében is az elsőfokú bíróság a per eldöntéséhez szükséges szakértői bizonyítást lefolytatta, az alperesek által feltenni indítványozott egyes kérdések megválaszolása az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény 47. § (6) bekezdése szerint nem képezheti a szakértő feladatát, más része pedig a per eldöntése szempontjából jelentőséggel nem bírt, azok megküldésének mellőzése nem volt jogszabálysértő. A szakértő ugyanakkor 9.G.40.119/2020/57. sorszám alatti szakértői véleménykiegészítésében részletesen nyilatkozott az alperesek által feltett kérdésekre is. Az alperesek a szakértői véleményt és kiegészítéseit véleményezhették, a szakértő szakvéleményét azonban ezek ismeretében módosítani nem kívánta, mely a szakértői vélemény bizonyító erejét nem érinti. Nem teszi a szakértői véleményt aggályossá, ha a fél szakmai álláspontja attól eltér (Kúria Pfv.III.21.447/2019/6.), ha a fél a szakértő következtetéseivel nem ért egyet (Kúria Pfv.VIII.20.353/2019/5.).

[74] A szakértő a felperest a szerződésből eredően, annak rendelkezései alapján megillető, lejárt tartozás összegét vezette le; a kamat, kezelési költség, késedelmi kamat számítása a szerződés rendelkezésein alapul. Szintén a szerződés rendelkezéseiből – a külön megállapodás hiányában annak részévé váló 1959. évi Ptk. 231. § (2) bekezdése szerinti árfolyamból – ered az általa az egyes teljesítések vonatkozásában alkalmazott árfolyam is; az alperesek számítási metodikát érintő észrevételeire pedig részletes magyarázatot adott, melyet az ítéltábla is elfogadott. Az alpereseket a szerződésből eredően terhelő tartozás összegét tehát aggálymentes szakértői vélemény munkálta ki, az elsőfokú bíróság azt jogszabálysértés nélkül fogadta el ítélezése alapjául.

[75] Szintén nem alapos az alperesek fellebbezése a perköltség viselése körében. A perben kirendelt igazságügyi szakértő költsége az 1952. évi Pp. 75. § (1) bekezdése szerinti perköltség, melyet az 1952. évi Pp. 76. § (1) bekezdése alapján a szerződés alapján fennálló tartozás összegének bizonyítására köteles felperes volt köteles előlegezni. Az 1952. évi Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a pernyertes felperes költségeit, így az általa előlegezett szakértői díjat is a pereszes alperesek kötelesek megtéríteni, e körben nincs jelentősége annak, ha a szakértői véleményre alapítottnak a felperes felemelte a keresetét. A szakértő költségének megtérítése alól az alperesek kizárólag akkor mentesülnének, ha az az 1952. évi Pp. 80. § (2) bekezdése szerinti felesleges költségnek minősülne. A felperes által megjelölt követelés összegét az alperesek nem fogadták el, a felperes bizonyítási kötelezettségének kizárólag szakértői bizonyítás útján tehetett eleget, ezért a szakértő költsége ekként feleslegesnek nem tekinthető. Figyelemmel arra, hogy az alperesek valamennyi szakértői vélemény kiegészítésre részletes észrevételt tettek, melyre kérték a szakértő nyilatkoztatását, az alperesi kérdéseknek a szakértő kirendelését követő megküldése sem okozott felesleges költséget. Az ítéltábla hatályaon kívül helyező végzésében kifejtettek szerint a perben új szakértő bevezetése is indokolt volt, arra nem a felperes mulasztása miatt került sor, így az alperesek ezen költség megfizetésére kötelesek.

[76] Az alperesek iratellenesen állították, hogy az elsőfokú bíróság a szakértő részére költségelőleget rendelt volna megfizetni; valamennyi esetben a szakértői vélemény kiegészítését követően állapította meg a szakértői díjat. Megjegyzi az ítéltábla, hogy az alperesi hivatkozás még annak megalapozottsága esetén sem hatna ki sem az ügy érdemi eldöntésére, sem a ténylegesen felmerült perköltség összegére.

[77] Az ítéltábla az elsőfokú ítéletet mindezek alapján az 1952. évi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta. Észlelte ugyanakkor, hogy a le nem rótt fellebbezési illeték megtérítése körben az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkező része és indokolása ellentmondásban áll. Ahogyan az elsőfokú bíróság ítéletének [93] bekezdésében helytállóan rögzítette, a III. és a IV. rendű alperesek személyes költségmentességére tekintettel a le nem rótt fellebbezési illetéket kizárólag az I. és a II. rendű alperes köteles megtéríteni; az ítéltábla ennek megfelelően pontosította az elsőfokú ítélet rendelkező részét.

[78] Az alperesek fellebbezése nem vezetett eredményre, az 1952. évi Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelesek megtéríteni a felperes másodfokú eljárással felmerült költségét, melyet az ítéltábla a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontja, (4) és (5) bekezdése szerint számított ügyvédi munkadíjban határozott meg, a rendelet 4/A. § alapján általános forgalmi adóval növelt összegben.

[79] A másodfokú eljárással az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 51. § (1) bekezdése alapján illeték nem merült fel.

Debrecen, 2022. október 20.

Dr. Pribula László s.k. a tanács elnöke, Dr. Gárdosi Judit s.k. előadó bíró, Répássy Árpád s.k. bíró